

Gospodarske stvari.

Trsoznanstvo.

(Dalje.)

2. Red. Listje volnato.

1. razr.: listje z tremi capami.

Št. 19. Klešec žolti tudi Ortlibar, po nemško, gelber Ortlieber, Rauschling, Rungauer, Knackerling, Türkheimer, Oberländer, itd. po francosko Robin royale, po lat. vitis xanthocarpa, Ortliebia lutea imenovan, je imenitna francoska trta, kakor sledi.

Trs srednji; rožje bledorjavo, črnopikasto, kolence malo-kedaj čez 3 palce dolga. Listje 6 palcev široko, nekaj daljše, debelo, večidel na eni strani narezano, tudi celo ali trivoglato, sploh nekaj belini podobno, ravno, topozobčasto, močno volnato; veruge neenake, zgornje odprte, peteljna pol odprta.

Grozđ mal, zelo gost, enojen; recelj kratek, debel; jagode včas stisnene, pikčaste rijaste, prijetno sladke.

Vrednost. Žolti klešec je v resnici prav rodovito trtno pleme, zdaj ima pri pisavcu v tretjem letu po sajenju med vsemi naj več kavernk, še iz slepih očes priženo rodne mladike; reže se nizko na čepe s nekaj biki, obstoječ je bolj v težki zemlji, le tam bolj v mokrem letu preveč gnije, v suhem pa ne obstoji rad. Gnjilobi v okom se pride, če se trs lepo trebi, vršiči pokrajšajo, listje potrga in gnjile jagode odbero; zori vsrednji dobi, in da izvrstno prav sladko vino, ljubkega dišavnega okusa, je bolj cukreno od burgundeca, drugim pri-mešan, da prijetnost in sladkobo, sam rad potegne.

Št. 20. Klešec zeleni, grüner Ortlieber, grüne Roschellertraube, Savignon, Faignean, Meslier vert, Rochelle blanc, lat. sapidusia Ortliebia.

Trs se loči od žoltega po močnejšem bolj belem in risastem rožju, bledozeleno, okroglo, skoraj celo, menj volnato listje s žoltimi žilami in belozelene jagode. Listje je precej enako poznemu belemu klevnarju, od ktere ga se vender lahko v jesen spozna, ker poznej listje odpada in je rožje debelo beložolto. S totim se ravno tako ravna, kakor s žoltim klešcem, še več locnov se mu lahko pusti, menj gnije, pa tudi menj rodi, in ne da posebnega grozdja za vino ali za zobanje.

Št. 21. Klešec beli, tudi sivica, weisser Ortlieber, pusillaria Ortliebia.

Trs srednje močen; rožje zoltordeče, risasto, kolence 3—4 palce dolga, oke belovolnate.

Listje 7 palcev veliko, malo narezano, večidel troješpičnato; peteljna veruga celo zaprta; rob drobno, večidel dvojno zobčast; zgornja plat ravna, svetla, in svetlozelena, spodnja temnozeleno, Grozđ mal, enojen, gost; recelj kratek, tenek.

Vrednost. Beli klešec se na Ogrskem najde, in po skušnjah se kaže, da je v dobri, topli, globoki pešeni ali prodečni ilovici zelo rodovit, zlo ga čislajo pri Ptuj in Vitanju, med tem ko ga pri Zavrču, v Slov. Bistrici v težki, slabi zemlji za nič imajo. Terja gnojno ali rodno zemljo, drugač ostane slab, nerodovit, da sicer dobro vino in v topli jeseni cibebe.

(Dalje prihodnjič.)

Svilarstvo.

Mariborski svilorejci so bili letos prav srečni v sviloreji; črviči so bil prav črviči in zdravi, njih kokoni izvrstni in zatoraj so se prodavali tudi po zlo dobri ceni. Neki gospod T, kateri ima, hočemo reči, komaj srednjo svilorejo, je letos dobil za kokone više 2000 fl. „Gosp. List“ piše, da se je letos na Hrvaškem sviloreja tudi dobro obnašala, ker so tudi tamo črviči bili zdravi, in da je prvotna cena kokonov 90 kr. poskočila na 1 glđ. 10 k., in da jih popotni trgovci zdaj že plačujejo po 1 fl. 20 kr. do 1 fl. 30 k. V Gorici plačujejo letos funt kokonov slabih po 1 fl. 50 kr. srednjih po 1 fl. 90 kr. najlepših po 2 fl. 40 kr. Mariborski svilorejci, pa so še bili bolj srečni, oni so letos prodavali kokone po četiri in k slednjemu celo po pet gold. a. v. Cena je letos tako zlo narasla, kajti so svilni črviči v Francoski, v Talijanski zboleli in mnogi poerkali. Da pa so pri nas zdravi ostali, dokazuje, da jim naše podnebje dobro služi in zatoraj bi res prav koristno bilo, če bi se med našimi gospodarji svilarstvo bolj širiti začelo. Na noge tedaj slovenski gospodarji, sadite marljivo murve in pečajte se bolj s svilorejo, bodite zagotovljeni, da bo vam trud dobro plačan.

Pomagaj si sam, in Bog ti bo pomagal.

Ta prislovica se dan današnji mnogokrat čita in sliši. Tudi se ljudje posebno posestniki navadama le toče, povodnji, mraza, ognja itd. bojijo, reči, s kojimi dobrotljivi Bog ljudstvo obiskuje in mu minljivost vsega posvetnega pred oči stavlja. Ti ne pomislijo: „Kar Bog stori, je vse pravo in dobro.“ Saj je vendar resnično: Da mi ves svet niti za en zdihljaj življenja podaljšati ne more, med tem ko mi dobri Bog 10, 20, 30 let še življenje podaljšati zamore, in toraj vse stvarstvo povrne, kar mi je po Svoji modrosti za kratek čas vzel. K temu še: toča, povodenj, mraz, ogenj itd. ni po vesoljnem svetu na enkrat, ampak le posamezne kraje zadene. In sedaj, ko je svet z železnicami na suhem in parobrodi na vodi preprežen, se brž od indot potrebni živež in ostale reči poskrbijo. Tako postavim, je leta 1862 in 63 v Banatu malo zrnja prirastlo, a mi smo ga precej dosti imeli, in menili se obogatiti, drago prodajati. Toda ravno takrat je cena padla in vagan pšenice je stal pri nas k večjemu 4 for., ker so v obilnosti iz Amerike, Angleškega in Francoškega vvaževali. — Tako je z vinom. Lani je na široko in dolgo v nižinah po svetu pozni mraz 24. maja vinogradom škodil, kar se je pred dve sto leti zgodilo 16. maja, k temu še je nesrečna vojska na Českem veliko vina pokončala mogočnejših posestnikov. Vprašam: Ali je zategadel vino letos dražje? Nikakor. Jaz sem ga leta 1862 in 63 po 80 for. štrtinjak brez posode prodajal, ravno kot letos, in gotovo tudi drugi vinorejci v razmeri se ne hvalijo z visoko ceno. — Zato, dragi moj! ne hreni se nad tim, kar ti Bog pošlje, tim več se pa uči zvesteje in modreje ravnati v gospodarstvu, čisteje in vestneje opravljati svoja dela polska, ter ne bodi sam še hujsi od toče mraza, ognja, itd. — Da pa so ljudje res večkrat sami sebi hujsi od toče, mraza, ognja itd. te sedaj hočem delansko prepričati, da je krvava potreba nevednim v pomoč pritekati brez denarja brez robe, le s prostimi besedami, kadarkoli okoliščine tako naneso, in kar bo veliko več izdalo kot vsa rečna pomoč; saj veš: Kdor nič ne zna tud nič ne velja, kako si še s tolikim premoženjem pomagati ne bo vedel; tim velja: „Otrokom ne dajaj noža v roke!“ — Kar mene zadene, se toče, mraza itd. kar mi Bog pošlje, nič ne bojim: Bog je dal, Bog je vzel, se tolažim. Al kar mi nevedni, zabutani, raztrešeni, razujzdani, prevzetni, zarobljeni, neotesani, nepokorni, trmi, pijani hudobnež v človeški podobi škoduje, me pa vselej sveta jeza pograbi. Tu navedem le dve priliki. Žetva je pred durmi. Sedem ženjc požnje en oral njive, vsaka raztrosi in raztepe le en snop po celi njivi, kar znese 7 snopov, sedem srednjih snopov daja najmanj 10 pintov zrnja; en pint srednje cene po 12 kr., je 7 ženjc 1 fl. 20 kr. na enem oralu zapravilo! Srednje kmetije imajo 6 do 8 oral raznega zrnja posejanega in torej tudi žeti, kar znese 7 for. 20 kr. do 9 for. 60 kr. vkupne škode. Vse to je prav nisko računjeno, in če še kmet ob strošku ženjc samaj toliko v novcih plačuje, ima tudi naj manj toliko kvara. Podajmo se k drugi priliki v vinograd k mojemu cuzeku, na katerem najraje jaham, saj tudi od tega večidel vse imam, kar imam. Tu ne jemljimo v ozir niti kopačev pijanih, niti neumnih rezačev, koji na vedra in celo na polnjake kvara narejajo! Samo premislimo majhna in lahka opravila v vinogradu in sicer:

Ako en vezač konjičev, bikov, in en plevce na dan le eno mladico polomi in odrta; veže bike in pleve pa 10 dni, znese to 20 mladik. Vsaka mladika ima po dva grozda (inače tudi po tri in še več, na Izabeli sem jih celo 5 naštel), kar stori 40 grozdov, 40 grozdov napolni srednji škač, koji dado naj manj 3 do 5 pintov mošta; en pint po 20 kr. stori 60 kr. do 1 for. škode samo en delavec s svojo raztrešenostjo na dan brez pomislika, da vsak dan po 20 do 30 mladik naj manj vniči, in tako 12 do 30 for. vsak dan kvara nareja! — Pitam: Ali to ni poduka vredno? Zadosti ako se nehote pri vsej pazljivosti primeri, da se ktera mladica z grozđjem (kavernki) polomi. Kdaj pa bodo uni viničarji, koji na ročko, in vinearice, koje na otroke posebno pa nakrave in pajceke mislijo, da le brž delo opravijo in ki veliko plevela za krmo spravijo, k zvestobi in vestnosti dospeli!? — Od ognjenih mladenčev in zaljubljenih deklin, pa nič ne govorim — le to še dostavim: „Uči vbogo zanemarjeno ljudstvo, ter pomagaj si sam, in Bog ti bo pomagal.“ Jančar.